

Муниципальное общеобразовательное учреждение «Большепаратская средняя общеобразовательная школа»

РАССМОТРЕНО
на заседании ШМО
Протокол №1
от «26» августа 2021 г.
Руководитель Гне-Толстова М.Ф./

СОГЛАСОВАНО:
Заместитель директора по УВР
О.Ю.Гаврилова [подпись]
«10» 09 2021 г.

УТВЕРЖДАЮ:
И.О. директора школы
[подпись] Л.А.Томцева
«10» сентября 2021 г.

Рабочая программа

Наименование учебного предмета Родное чтение

Класс 4 «б»

Учитель Булаева Татьяна Леонидовна

Срок реализации программы, учебный год 2020-2021

Количество часов по учебному плану всего 35 часов в год; в неделю 1 час

Планирование составлено на основе рабочей программы по учебному курсу «Марийская литература»

Учебник «Лудиаши книга» П.Е.Емельянов, В.В.Крылов, 2003г. издания, рекомендовано Министерством образования РМЭ

Рабочую программу составил (а) [подпись] (Булаева Т.Л.)

Умылтарымаш

4-ше класслан марий литератур дене паша программм Федеральнй государственнй стандартлан келыштарен, марий йылме дене тўналтыш школлан примернй программе почеш возымо. Марий литератур дене паша программе йоча-влакын марий литератур дене шинчымашыштым келгемдыме ,айдемын эстетический , этический ойыртежым, чон-моторлыкшым шуарымаш, тыгак духовно-нравственнй воспитаний могырым куштымаш амал дене возалтын.

Марий литературым туныктымашын тун цельже : марий сылнымут гоч самырык тукумын уш-акылжым вияндаш, шонкален мошташ, шке йырысе пўртўсым, шочмо калыкын, мер илышын ойыртежым умылаш полшаш, поян шўм-чон шижмашан, шочмо элжым да калыкшым пагалыше да йўратыше, поро шўм-чонан айдемым кушташ.

Тиде цельыш шуаш манын, тыгай **задаче-влакым** шындыме:

- тунемше-влакым марий да Россиясе да тўнямбал сылнымутан литератур дене палдараш, нуным тиде поянлык деке шўмандаш;

- йоча-влакым лудаш кумыландаш, литератур теорий гыч налме шинчымашым кучылтын, сылнымутан произведенийым чыла могырымат лончылаш да тудлан акым пуаш, шке шонымашым каласаш, тўрлў научно-популярнй литератур, справочник дене пайдаланаш, шкевуя пашам ышташ да шинчымашым погаш кумыландаш;

- литератур йылмым тичмашын да пайдалын кучылт мошташ туныкташ;

- ўдыр ден рвезе-влакын творчествоштан одарланаш йоным ышташ, нунын ончыкылык илышыштым шочмо калыкын пўрымашыж дене кылдаш полшаш.

- илыш нерген шонаш да тудым кузе чын илен лекме нерген шонаш тарата.

- йочан илыш умылымашыжым келгемдаш, эстетике шижмашыжым шараш.

4-ше классыште калык ойпого поянлык кумда верым налеш. Посна тўшкам ыштат шочмо литературлан негызым пыштыше сылнымут мастар-влакын творчествошт, нунын коклаште 20-шо ийлесе марий ялын илышыжым, граждан сар жапысе историйын ойыртежме, йоча-влакын илышыштым сўретлыше, калык илыш-йўла негызеш чоналтше да пўртўс теме дене кылдалтше тўрлў жанран, чон моторлыкым, романтика шўлыш дене, шуко палаш тыршыме кумыл дене шындалартше произведений-влак.

4-ше классыште тунемше-влак устан да сылнын лудмо техникым вияндышаш, лудмо произведенийлан планым чонен да каласкален моштышаш, произведенийын тўн геройжылан характеристикым пуышаш, произведенийым лончылмаште ойыртемалтшаш.

Литератур теорий гыч йомак нерген, йомакын турло тушкалан шелалтмыжым тушто, калыкмут, калык пале, тоштыен ой-влак, басне да ойлымаш, литературнй герой, танастарымш, эпитет нерген, прозо ден почеламут кокласе ойыртемым, муро ден почеламут нерген палышаш.

4-ше классыште марий литератур урокышто могай УДД шуаралтеш?

Личностнй УУД

Сылнымутан произведений -влак гоч самырык тукумым илышым чын умылаш, Родинын пайдале енже лияш, шўмбел мландым да шочмо калыкым алал кумылын, шокшын йераташ туныкташ, Россия элнам утыр тўзандаш кумыландымаш.

Тунемше -влакын кутырымо да возымо йылмыштым виянден, келгемден толмаш.

Марий калыкын курым дене аралтше йўлажлан да ойпогыжылан энертен, поро ден осалым ойыраш сылнымутан произведений полшышаш.

Тунемше -влакын шочмо марий йылме деке поро да пагалыме кумылым марий литератур шке сылнымутшо гоч лукшаш.

Регулятивный УУД

Писатель-влакын сылнымутыштан энертен, шкевуя почеламутым, кўчык ойлымашым возаш туныктымаш. Текстым лудын, тўрле йыжынан проблемым муын мошташ, нелылык гыч лекташ йеным кычалаш да тудым сенаш туныкташ. Шке шонымашыш шуаш, чын корным кычалаш да муын мошташ полшаш.

Шкевуя шымлымаш пашам шукташ да иктешлымашым ышташ, шке творческий сынан пашам аклаш туныктымаш.

Кеч-могай творческий пашам вес творческий паша дене танастарен саемдаш.

Познавательный УУД

Марий писатель-влакын возымаштышт нелталме проблемым муын мошташ да тудо пагыт дене кылден мошташ туныктымаш.

Кеч-могай произведенийым анализироватлаш тунемшаш улыт:

- идей да темым чын муын моштышаш;
- сылнымут произведений могай жанрлан энертен возалтмым тунемше палышаш;
- герой-влаклан характеристикым пуышаш;
- икмыняр произведений дене танастарен да шымлен лончылышаш.
- тўрле серастарыме йеным кычалаш тунемшаш;
- Критический статья-влаклан энертен, тўрле произведенийлан акым пуаш туныктымаш.

Коммуникативный УУД

Арун да яндарын лудаш туныктымаш, лудын лекмеке, содержанияйым почын пуэн кертшаш; Сылнымутлан энертен, кўчыкын да раш каласкален кертшаш, иктешлымашым ыштен моштышаш, йодышлан раш вашмутым почын пуышаш, монологан але диалоган текстым ыштен моштышаш.

Тўрле сообщений дене йолташ – влакым презентаций, доклад гоч палдарен кертшаш.

Тўшка вий дене произведений гыч ужашым модын моштышаш улыт.

Тўрле сынан ойлымашым возаш туныктымаш.

4-ше классыште марий литератур урокын **личностный** лектышыже:

- Шочмо калыкын илыш йўлаж ден илыш ойыртемжым, чон поянлыкшым, шке калыкшым да шочмо кундемжым йератыше, шочмо калык деке поро шонымашан да яндар шўм-чонан улмыж дене ойыртемалтшаш.
- Ешартыш шинчымашым погымо семын тўрлө мутер ден да справочник дене пашам ыштен моштышаш.

Метапредметный лектышыже:

- литературышто пуымо проблемым умылен, материалым кышкарлен моштышаш, мутланыме, каласкалым да возымо ойышто шке шонымашым чын умылтарен, тунемме произведенийлан иктешлымашым ыштен моштышаш;
- тунемме произведенийым шкевуя лудын, чын умылен да тун шонымашыжым ойырен моштышаш,

Предметный лектыш семын ойырыман:

- *шинчымашым погымаште:*

- сылнымутан произведенийыште тун проблемым ужын да аклен мошташ,
- литератур произведений да тудым возымо жап кокласе кылым умылымаш,
- литератур произведенийым лончылен мошташ, могай жанрыш пурымыжым ончыктен кертшаш, темым да тун шонымашыжым палемден кертшаш,
- произведенийын сылнештарыме йенжым ончыктен моштышаш

- *уш-акылым да шум-чон яндарлыкым шуарымаште:*

- шочмо калыкнан илен толмо корныжым, ойыртегалтше койыш-шоктышыжым, корго чон-моторлыкшым, тывыражым, йылме вий-куатшым, поян вер-шоржым шижын да ужын моштышаш,

- сылнымутан произведений-влак деке шке кумылым ончыктышаш, нунылан акым пуышаш;

- литератур произведений нерген шке шонымашым каласен моштышаш;
- авторын позицийжым умылышаш да тудын деке шке кумылым ончыктышаш;

- *коммуникативный*

- турло жанран произведений-влакым колыштын да лудын умылышаш;

- шочмо йылмын мут поянлыкшым да текст гыч цитатым кучылтын прозаический произведенийын содержанияжым калскален моштышаш; лудмо але колыштво текст почеш йодышлан вашмутым пуышаш; монолог ден диалогым чонгышаш;

- тунемме произведений-влакын тематикыштым да проблематикыштым лончылымаш дене кылдалтше изложений ден сочиненийым возен кертшаш, классыште да монгышто возымо творческий пашам шуктышаш.

- *эстетический:*

- сылнымутан литературым мут искусствын кончышыжо семын умылышаш;
- литератур произведений-влакым эстетике могырым аклышаш;
- сылнылыкым ужын да шижын моштышаш;
- сылнештарыме йон-влакын верыштым умылышаш.

«Родная литература» 4класс (35 ч.)

№ урок	Урокын темыже	Эртарыме жап		Тунемше могай шинчымашым налеш.	Тунемше-влакын паша лектышышт
		план почеш	фактич		
Калык ойпого					
1	Марий калык муро, такмак, калыкмут, тушто-влак.			Калык ойпогым лудмаш, мо нерген каласымым умылаш, йомакысе герой-влакым лончылымаш.	Калык ойпого-влакым жанр шотшо дене тушкалаш, жанр-влакын лумыштым каласаш да кажныжлан ойыртемжым каласаш.
2	«Ныл йолташ» марий калык йомак.				
3	«Шонет – курыкымат савырет» китай калый йомак.				
4	«Кече ден йӱр» йомак.				
5	«Мардеж» (йомак семын). «Меран» манси калык йомак.				
Илаш мо вийым пуа? Пургус: калык паша.					
6	А. Мичурин-Азмекей. Пӱртӱс – мемнан поянлыкна.			Нине ойлымаш гоч йоча могай лийман да могай лийман огыл лияш тунемеш. Шочмо кундемлан, пашаче марий калыклан полноклыме почеламут дене ойлымаш-влакым лудмаш, лудмо навыкым вияндаш, шочмо вер дене кугешнаш. Шочмо кундемлан, пашаче марий калыклан полеклыме почеламут дене	Нине ойлымаш гоч йоча могай лийман да могай лийман огыл лияш тунемшаш. Шочмо кундемлан, пашаче марий калыклан полноклыме почеламут дене ойлымаш-влакым лудмеш, лудмо навыкым виянда, шочмо вер дене кугешна. Шочмо кундемлан, пашаче марий калыклан полеклыме почеламут дене ойлымаш-влакым
7	М.Казаков. Кокымшо кинде. А.Васильев. Шыже.				
8	С.Чавайн. Теле. В.Иванов. Лум. А.Мокеев. Телым.				

				ойлымаш-влакым лудеш, лудмо навыкым виянда, шочмо вер дене кугешна.	лудеш, лудмо навыкым виянда, шочмо вер дене кугешна.
9	В.Ижболдин. Вўма. А.Александров. Марий тўр.				
10	Тошто калык илыш йўлам пагален моштымаш.				
11	Ю.Артамонов. Уста кугезына- влак.				
12	Внеклассный лудмаш «Рвезе тукым улына»				
Марий калыкын лумло енже -влак					
13	Икымше Марий композитор.			Марий писатель ден поэт-влакын йоча-влак нерген возымо сылнымытыштым лудеш,текстым лончылаш тунемеш,йылме соралым эскера	Марий писатель ден поэт-влакын йоча- влак нерген возымо сылнымытыштым лудеш,текстым лончылаш тунемеш,йылме соралым эскера
14	Икымше Марий сўретче.				
15	Чолга этнограф-фольклорист.				
16	Совет Союз Герой Сергей Суворов.				
17	Тале академик.				
18	Внеклассный лудмаш «Паша сай илаш туныкта»				
Марий калыкын родо - тукумжо					
19	Финно-угор калык йылме.			Марий писатель ден поэт-влакын йоча-влак нерген возымо сылнымытыштым лудеш,текстым лончылаш тунемеш,йылме	Марий писатель ден поэт-влакын йоча- влак нерген возымо сылнымытыштым лудеш,текстым лончылаш тунемеш,йылме соралым эскера
20	«Король ден шўшпык» (эстон калык йомак)				
21	Р.Радаев. Сурай. Яакко Ругоев. Карел мландем.				

22	Удмурт кундем. Макси калыкын илыш-йўлаже. Коми мландын поянлыкше.			соралым эскера	
23	Внеклассный лудмаш «Родотукым»				
24	Порылык – эн сай кумыл. Ава кумыл.				
25	Марий патыр-влак. Чумбылат ден Болтуш.				
Лўмлö марий писатель ден поэт-влак.					
26	Н. Лекайн. Рита-садовод.			Марий писатель ден поэт-влакын йоча-влаклан возымо сылнымутыштым лудаш, текстым лончылаш тунемаш, йылме соралым эскераш.	Марий писатель ден поэт-влакын йоча-влаклан возымо сылнымутыштым лудеш, текстым лончылаш тунемеш, йылме соралым эскера.
27	В.Юксерн. Вўдшö йога-серже кодеш.				
28	Йыван Кырля. В. Колумб.				
29	М.Майн. Первый книга. Кинде сукыр.				
30	Внеклассный лудмаш «Пуртус поянлык»				
31	А.С.Пушкин- руш калыкын тале писательже. Малыше кугыжа ўдыр ден шым патыр нерген йомак.				
32	К.И.Чуковский. Куан. С.Я.Маршак. Уныка дене мутланымаш.				
33	В.Гюго. Гаврош. Д.Родари. Паша Кузе ўпша?				
34	Д.Свифт «Лапутушко, Бальнибарбишке...».				
35	Внеклассный лудмаш «Чевер кенеж»				